

СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ

1. **Назив квалификације:** Техничар за безбедност информационо-комуникационих система у ваздушном саобраћају
2. **Сектор - подручје рада:** Саобраћај
3. **Ниво квалификације:** IV
4. **Сврха квалификације:**
Спречавање нарушавања безбедности информационо-комуникационих система у ваздушном саобраћају и спровођење прописаних безбедносних протокола
5. **Начин стицања квалификације:**
Квалификација се стиче након успешно завршеног процеса средњег стручног образовања.
6. **Трајање:**
Програм средњег стручног образовања за стицање квалификације траје четири године.
7. **Начин провере:**
Достигнутост исхода програма средњег стручног образовања се проверава на матурском испиту који спроводи средња школа.
8. **Заснованост квалификације:**
Квалификација се заснива на опису рада, циљевима и исходима стручног образовања. Права, обавезе и дужности Техничар за безбедност информационо-комуникационих система у ваздушном саобраћају садржани су у Националном програму за обезбеђивање у ваздухопловству и препорукама EASA (European Aviation Safety Agency).

8.1. Опис рада

Дужности - стручне компетенције:

- Инсталирање и конфигурирање комуникационих уређаја на аеродрому;
- Инсталирање и подешавање серверске инфраструктуре на аеродрому;
- Вршење надзора информационог система у ваздухопловству;
- Инсталирање и конфигурирање специфичних аеродромских система;
- Израда документације.

Дужности - стручне компетенције	Задаци - јединице компетенција
Инсталирање и конфигурирање комуникационих уређаја на аеродрому	<ul style="list-style-type: none"> - Постављање, инсталирање и конфигурирање свича да се онемогући неовлашћени приступ мрежној инфраструктури на аеродрому; - Постављање, инсталирање и конфигурирање рутера ради онемогућавања неовлашћеног приступа мрежној инфраструктури на аеродрому; - Постављање, инсталирање и конфигурирање рутера ради обезбеђивања филтрирања саобраћаја; - Конфигурирање бежичних и аксес поинта ради обезбеђивања излаза на Интернет путницима; - Конфигурирање бежичних уређаја да се обезбеди аутентификација и ауторизација корисника мреже на аеродрому; - Конфигурирање заштите од лажног представљања радио предајника за комуникацију са авионом и радио система за навођење авиона; - Обезбеђивање заштите од отказа комуникационих уређаја и напајања тих уређаја.
Инсталирање и подешавање серверске инфраструктуре на аеродрому	<ul style="list-style-type: none"> - Инсталирање и подешавање сервиса који обезбеђују енкрипцију разменом сигурносних кључева; - Инсталирање сервера за издавање сертификата уређајима који приступају комуникационој инфраструктури аеродрома; - Конфигурација контролера домена за обезбеђење енкриптованог преноса података између мрежних ресурса, аутентикација и ауторизација корисника на аеродрому; - Конфигурирање заштите од вируса и малициозног софтвера који може да угрози сервисе и податке мрежних ресурса на аеродрому; - Конфигурирање сервера за безбедно ажурирање софтвера и оперативних система ресурса на аеродрому; - Конфигурирање сервера за складиштење, размену и бекап података на аеродрому ради заштите од губитка података; - Конфигурирање сервера за шифровање складиштених података на аеродрому ради заштите од неовлашћеног читања; - Конфигурирање сервера који омогућава live комуникацију на аеродрому уз обезбеђивање интегритета података; - Конфигурирање сервиса који омогућавају поуздан пренос порука и електронске поште на аеродрому; - Конфигурирање сервиса који омогућавају пренос података са заштитом од одрицања одговорности између комуникационих уређаја и корисника аеродрома.
Вршење надзора информационог система у ваздухопловству	<ul style="list-style-type: none"> - Праћење параметара рада информационих система и апликација на аеродрому; - Тумачење нивоа енкрипције различитих софтверских платформи на аеродрому; - Тумачење историје рада серверског оперативног система у мрежној инфраструктури аеродрома; - Препознавање неправилности у раду система на аеродрому; - Подешавање апликација за праћење радарског система на аеродрому; - Праћење и анализирање информација које сигнализирају алармни системи, системи за надзор и метал-

Дужности - стручне компетенције	Задачи - јединице компетенција
	детектори на аеродрому.
Инсталирање и конфигурирање специфичних аеродромских система	<ul style="list-style-type: none"> - Инсталирање web платформе за резервацију и куповину авионских карата; - Инсталирање web платформе за праћење слетања и полетања авиона; - Подешавање платформе за пријаву и праћење укрцавања путника и пртљага; - Подешавање платформе за праћење позиција авиона на пистама и паркинг позицијама; - Инсталирање драјвера за поуздан рад периферних уређаја који се користе на аеродрому.
Израда документације	<ul style="list-style-type: none"> - Форматирање радних налога; - Праћење реализације радних налога; - Израда пројеката, планова, активности и развоја ИТ; - Израда стратегије побољшања услуга; - Ажурирање каталога услуга (SLA); - Израда интерних безбедносних протокола; - Попуњавање докумената робно-царинског складишта; - Израда и попуњавање пописних листи.

8.1.1. Екстремни услови под којима се обављају дужности:

- штетности које настају или се појављују у процесу рада (умор очију, ментални умор, живчани умор, циркадијарни умори и сл.);
- штетности везане за организацију рада (рад у сменама, рад ноћу, приправност за случај интервенција и сл.).

8.1.2. Изложеност ризицима при обављању дужности:

- ризици од различитих професионалних обољења, нпр. због вишечасовног обављања посла у седећем положају често долази до здравствених проблема са видом и леђима;
- ризици који проистичу из психичких напора који се узрочно везују за радна места и послове које запослени обавља (стрес, одговорност у примању и преношењу информација, одговорност за брзе примене безбедоносних протокола и сл.);

8.2. Циљеви стручног образовања

Циљ стручног образовања за квалификацију **техничар за безбедност информационо-комуникационих система у ваздушном саобраћају** је оспособљавање лица за спречавање нарушавања безбедности информационо-комуникационих система у ваздушном саобраћају и спровођење прописаних безбедносних протокола.

Неопходност сталног прилагођавања променљивим захтевима тржишта рада, потребе континуираног образовања, стручног усавршавања, развој каријере, унапређивања запошљивости, усмерава да лица буду оспособљавана за:

- примену теоријских знања у практичном контексту;
- примену сигурносних и здравствених мера у процесу рада;
- примену мера заштите животне средине у процесу рада;

- тимски рад;
- преузимање одговорности за властито континуирано учење и напредовање у послу и каријери;
- препознавање пословних могућности у радној средини и ширем социјалном окружењу.

8.3. Исходи стручног образовања

Стручне компетенције	Знања	Вештине	Способности и ставови
По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:			
Инсталирање и конфигурирање комуникационих уређаја на аеродрому	<ul style="list-style-type: none"> - објасни улогу свича у функцији онемогућавања неовлашћеног приступа мрежи; - објасни улогу рутера у функцији онемогућавања неовлашћеног приступа мрежи; - опише како бежични рутер и аксес поинт омогућавају бежичним клијентима излаз на интернет; - објасни сврху издавања сертификата радио системима; - наведе принципе заштите од отказивања уређаја; - објасни повезивање и конфигурирање уређаја који обезбеђују резервно напајање; - објасни појам аксес листе, аутентикације, ауторизације; - наброји типове мрежа на аеродрому; - опише принцип рада виртуелне приватне мреже; - наведе мрежне протоколе; - именује мрежне портове; - објасни појам OSI референтног модела; - разуме принцип рада основних типова мрежа; - објасни улогу и значај информационо-комуникационих 	<ul style="list-style-type: none"> - конфигурише параметре који онемогућавају неовлашћену промену конфигурације свича/рутера; - конфигурише портове свича да спрече приступ мрежи неовлашћеним уређајима; - имплементира аксес листу на рутеру да обезбеди филтрирање саобраћаја; - постави сигурносне параметре на бежичном рутеру и аксес поинту; - конфигурише бежични рутер и аксес поинт да обезбеде излаз на интернет; - конфигурише сервер за издавање сертификата радио систему за навођење авиона; - повеже и по потреби конфигурише уређај који обезбеђује резервно напајање; - имплементира протоколе за аутентикацију и ауторизацију приступа ресурсима на аеродрому; - открије неправилности у раду информационо-комуникационих сервиса на аеродрому; - конфигурише уређај да оствари комуникацију уређаја на аеродрому преко виртуелне приватне мреже. 	<ul style="list-style-type: none"> - савесно, одговорно и уредно обавља поверене му послове; - позитивно се односи према примени заштитних мера на радном месту; - испољава љубазност, комуникативност, предузимљивост, ненаметљивост и флексибилност у односу према клијентима и сарадницима; - испољава позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности; - опреме и средстава за рад; - ефикасно организује време; - испољава позитиван однос према професионално-етичким нормама и вредностима; - савесно прати важеће интерне процедуре које се односе на заштиту информационо-комуникационих система; - разуме могуће последице

Стручне компетенције	Знања	Вештине	Способности и ставови
По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:			
	<p>система у ваздушном саобраћају;</p> <ul style="list-style-type: none"> - објасни врсте комуникација и начине преноса информација; - објасни принципе и начине међусобне комуникације и размене података различитих информационо-комуникационих сервиса у систему ваздушног саобраћаја. 		<p>нарушавања интегритета информационо-комуникационих сервиса по безбедно обављање ваздушног саобраћаја.</p>
<p>Инсталирање и подешавање серверске инфраструктуре на аеродрому</p>	<ul style="list-style-type: none"> - објасни појам шифровања; - наведе разлике између симетричног и асиметричног шифровања; - објасни појам сервера и клијента; - разуме начин рада доменског контролера; - објасни појам бекапа и његову важност; - разуме начин рада live комуникације на аеродрому; - објасни важност чувања интегритета података; - објасни начин рада сервиса за електронску пошту на аеродрому; - направи разлику између различитих врста малициозног кода; - објасни улогу електронског-дигиталног потписа; - објасни улогу сервера који омогућава безбедно ажурирање софтвера и оперативног система. 	<ul style="list-style-type: none"> - користи софтвер за издавање електронских-дигиталних потписа; - имплементира доделу сертификата уређајима који приступају мрежним ресурсима на аеродрому; - подеси домен контролер да обезбеди енкриптовану размену информација и контролу приступа ресурсима; - имплементира циклично бекаповање података на серверима аеродрома ради заштите података; - конфигурише сервер за филтрирање према типу и шифровање складиштених података; - конфигурише систем live комуникације на аеродрому тако да интегритет података не буде нарушен; - подеси сервер за размену електронске поште; - примени сигурносне протоколе на сервер за размену електронске поште, користећи протоколе за шифровање; - инсталира и подешава софтвер за заштиту од малициозног кода; - предузме кораке за изоловање зараженог рачунара са мреже; - инсталира сервис који омогућава 	

Стручне компетенције	Знања	Вештине	Способности и ставови
По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:			
Вршење надзора информационог система у ваздухопловству	<ul style="list-style-type: none"> - препозна безбедносне ризике различитих видова преноса информација; - објасни безбедносне протоколе који се односе на заштиту софтвера информационо-комуникационих система у ваздушном саобраћају; - објасни безбедносне протоколе који се односе на заштиту система за навигацију и надзор у ваздушном саобраћају; - објасни процедуру извештавања о угрожавању безбедности информационокомуникационих система у ваздушном саобраћају; - објасни начин рада апликације за праћење радарског система на аеродрому. 	<ul style="list-style-type: none"> - имплементира безбедносне протоколе информационо-комуникационих система у ваздушном саобраћају; - открије неовлашћено коришћење и злоупотребу података информационо-комуникационих система; - спроводи мере заштите информационо-комуникационих система од неовлашћеног коришћења; - води евиденцију и прати поузданост и ниво безбедности информационо-комуникационих система; - открије неправилности у раду навигационих и надзорних система; - предузима корективне мере поступајући према инструкцијама произвођача навигационих и надзорних система. 	
Инсталирање и конфигурирање специфичних аеродромских система	<ul style="list-style-type: none"> - разуме начин рада RIDS (Ramp Information Display System) система; - разуме начин рада DCS – информациони систем за регистрацију путника и пртљага, контролу укрцавања путника у ваздухоплов, контролу утовара терета и израду листи оптерећења ваздухоплова; - разуме начин рада TELEX – информациони систем за размену стандардних порука у авиосаобраћају; - разуме начин рада VDGS – систем за 	<ul style="list-style-type: none"> - конфигурише сигурносне параметре RIDS система; - конфигурише сигурносне параметре DCS система; - конфигурише сигурносне параметре TELEX система; - конфигурише сигурносне параметре VDGS система; - конфигурише сигурносне параметре BRS система; - конфигурише сигурносне параметре AODB система; - прати параметре рада аеродромских система. 	

Стручне компетенције	Знања	Вештине	Способности и ставови
	По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:		
Израда документације	<p>финално навођење ваздухоплова на позицију за пристајање на платформи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - разуме начин рада BRS – систем за упаривање пртљага и путника; - разуме начин рада AODB – централна оперативна база података која у реалном времену обједињује податке свих аеродромских система. 	<ul style="list-style-type: none"> - форматира и прати промене у радним налозима; - учествује у изради пројеката, планова и активности везаних за развој ИТ; - ажурира каталоге услуга (SLA); - учествује у изради интерних безбедносних протокола; - попуни документа робно-царинских складишта; - израђује и попуњава пописне листе. 	